

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ «ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ»

Οι πράσινοι πνεύμονες της Κύπρου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα προσφέρεται για τους/τις μαθητές/μαθήτριες Δημοτικής Εκπαίδευσης (Α' - Στ').

Ανάλογα με την τάξη που συμμετέχει στο πρόγραμμα εφαρμόζονται διαβαθμισμένες δραστηριότητες. Ενδεικτικές δραστηριότητες παρουσιάζονται στο γενικό πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος.

Το πρόγραμμα είναι μονοήμερο (09:00 -13:30 ή 09:00 -16:00).

Σημείωση 1: Το πρόγραμμα που παρουσιάζεται πιο κάτω είναι μονοήμερο και εκτείνεται από τις 09:00 μέχρι τις 13:30. Σε περίπτωση που η ομάδα επιθυμεί το ολόήμερο πρόγραμμα (09:00 – 16:00), τότε αυτό μπορεί να επεκταθεί με επιπλέον ανατροφοδοτικές δραστηριότητες, μετά από συνεννόηση των συνοδών εκπαιδευτικών με το προσωπικό του Κέντρου.

Σημείωση 2: Σε συνεργασία με το προσωπικό του Κέντρου και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας. Οι εργασίες πεδίου διαφοροποιούνται ανάλογα με την εποχή επίσκεψης του σχολείου.

Σημείωση 3: Η πρόσβαση στον εκδρομικό χώρο Πέρα Βάσας στο Δάσος Πάφου γίνεται μόνο με μικρό λεωφορείο.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:

- γνωρίσουν το δασικό οικοσύστημα και τα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία που το συνθέτουν.
- γνωρίσουν τα δάση της Κύπρου και να κατανοήσουν την πολύπλευρη αξία των δασών.
- αναγνωρίσουν είδη χλωρίδας και πανίδας που συναντώνται στο Δάσος Πάφου.
- κατανοήσουν την αλληλεξάρτηση μεταξύ των οργανισμών ενός δασικού οικοσυστήματος.
- εντοπίσουν και να αναγνωρίσουν τους φυσικούς και ανθρωπογενείς κινδύνους που απειλούν το δασικό οικοσύστημα και να κατανοήσουν τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.
- αντιληφθούν τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο δασικό περιβάλλον και να διερευνήσουν τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισής τους.
- ενημερωθούν και να ευαισθητοποιηθούν για τα αίτια, τις επιπτώσεις και την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών.

- αναπτύξουν περιβαλλοντική συνείδηση και υπεύθυνη στάση απέναντι στην προστασία και διατήρηση των δασών.
- προτείνουν τρόπους πρόληψης και προστασίας του δασικού οικοσυστήματος, αναγνωρίζοντας τη σημασία της ατομικής και συλλογικής ευθύνης.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

09:00 – 09:30: Άφιξη και καλωσόρισμα στο ΚΠΕ Σαλαμιούς

Άφιξη και καλωσόρισμα στο ΚΠΕ Σαλαμιούς. Ενημέρωση για θέματα ασφάλειας και για τους κανόνες που διέπουν το πρόγραμμα.

9:30 – 09:45: Εισαγωγή

Γίνεται εισαγωγή των μαθητών/μαθητριών στο θέμα του προγράμματος μέσα από σύντομη διαδραστική παρουσίαση.

09:45 – 10:15: Μετάβαση με μικρό λεωφορείο στον εκδρομικό χώρο Πέρα Βάσας

10:15 – 12:00: Μελέτη πεδίου στο δάσος

Οι μαθητές/μαθήτριες επισκέπτονται τον εκδρομικό χώρο της Πέρα Βάσας στο Δάσος Πάφου, όπου θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν βιωματικά το δασικό οικοσύστημα και τα στοιχεία που το συνθέτουν. Αρχικά, θα χωριστούν σε μικρές ομάδες και, μέσα από δραστηριότητες γνωριμίας και αισθητηριακής εξερεύνησης, θα εξοικειωθούν με το δασικό περιβάλλον. Με κίνηση στον χώρο οι μαθητές/μαθήτριες θα ενεργοποιήσουν τις αισθήσεις τους και θα ανακαλύψουν τα χαρακτηριστικά του δάσους.

Στη συνέχεια, μέσα από παιχνίδια εξερεύνησης και δραστηριότητες πεδίου, θα αναζητήσουν και θα παρατηρήσουν ζωντανούς οργανισμούς, αξιοποιώντας απλά εργαλεία, όπως κιάλια, μεγεθυντικούς φακούς και εργαλεία συλλογής εντόμων. Παράλληλα, θα εντοπίσουν ανθρώπινες παρεμβάσεις και πιθανούς κινδύνους για το δασικό οικοσύστημα, ενώ μέσα από συνεργατικές δραστηριότητες θα διερευνήσουν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ των οργανισμών και τη σημασία της βιοποικιλότητας.

Ενδεικτικές δραστηριότητες στο πεδίο:

Αισθητηριακή εξερεύνηση: Σε συνθήκες απόλυτης ησυχίας και ηρεμίας οι μαθητές/μαθήτριες ενεργοποιούν τις αισθήσεις τους για να νιώσουν το δάσος και να εντοπίσουν στοιχεία του δάσους, ήχους, μυρωδιές, χρώματα και κινήσεις γύρω τους.

Τα κρυμμένα χρώματα του δάσους: Οι μαθητές/μαθήτριες αναζητούν διαφορετικά χρώματα και αποχρώσεις στο δάσος και δημιουργούν τη δική τους «χρωματική παλέτα του δάσους».

Το μαγικό ελιξήριο του δάσους: Κάθε ομάδα μαθητών/μαθητριών αναζητά ένα κρυμμένο «μαγικό ελιξήριο» και εξερευνά τα αρώματα του δάσους. Στη συνέχεια, δημιουργεί το δικό της «άρωμα του δάσους» από φυσικά αρωματικά στοιχεία.

Ο οδηγός του δάσους – Παιχνίδι εμπιστοσύνης: Οι μαθητές/μαθήτριες εργάζονται σε ζευγάρια. Ο ένας, με κλειστά μάτια, καθοδηγείται από τον/τη συμμαθητή/συμμαθήτριά του μέχρι ένα συγκεκριμένο δέντρο και προσπαθεί να το αναγνωρίσει με την αφή.

Γνωρίζουμε τα δέντρα και τους θάμνους του κυπριακού δάσους: Παρατήρηση και αναγνώριση διαφορετικών δέντρων και θάμνων με βάση τον κορμό, τα φύλλα, τους καρπούς και την κόμη του. Επιλέγουν ένα δέντρο ή θάμνο και συμπληρώνουν το δελτίο ταυτότητάς του.

Αναγνώριση χλωρίδας: Οι μαθητές/μαθήτριες εξερευνούν τον χώρο και αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά φυτά του δάσους. Με τη βοήθεια καρτών αναγνώρισης και μεγεθυντικών φακών παρατηρούν και αναγνωρίζουν βασικά χαρακτηριστικά τους.

Κυνήγι θησαυρού του δάσους: Οι ομάδες αναζητούν και καταγράφουν φυσικά στοιχεία, ίχνη ζώων, φυτά, έντομα και σημάδια ζωής στο δάσος, ακολουθώντας μια σειρά από αποστολές.

Μικροί/Μικρές βιολόγοι: Οι μαθητές/μαθήτριες αναζητούν μικρά ασπόνδυλα και τα παρατηρούν με ειδικά εργαλεία και μεγεθυντικούς φακούς. Καταγράφουν τα χαρακτηριστικά τους και στη συνέχεια τα απελευθερώνουν στο φυσικό τους περιβάλλον.

Οι φτερωτοί κάτοικοι και επισκέπτες του δάσους: Παρατήρηση και καταγραφή πουλιών με τη χρήση κιαλιών και τη βοήθεια φωτογραφικού οδηγού.

Ο ιστός της ζωής: Μέσα από ένα ομαδικό παιχνίδι με κάρτες και σχοινί, οι μαθητές/μαθήτριες ανακαλύπτουν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ των οργανισμών και των στοιχείων του δασικού οικοσυστήματος.

Το δάσος ζωντανεύει: Οι μαθητές/μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες και υποδύονται ζωντανούς οργανισμούς που ζουν μέσα στο δάσος. Εντοπίζουν σημεία του δάσους όπου οι οργανισμοί ικανοποιούν τις ανάγκες τους και με κινήσεις αναπαριστούν τη ζωή των οργανισμών.

Τα δάση ως «πράσινοι πνεύμονες»: Μέσα από απλό παιχνίδι ή πείραμα οι ομάδες συζητούν τον ρόλο των δασών στη δέσμευση διοξειδίου του άνθρακα, στην παραγωγή οξυγόνου, στη ρύθμιση του κλίματος, στη συγκράτηση του εδάφους και στον κύκλο του νερού.

Η ιστορία ενός αιωνόβιου δέντρου: Οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγουν ένα δέντρο, εκτιμούν την ηλικία του από την περίμετρο του κορμού και παρατηρούν τα χαρακτηριστικά του. Στη συνέχεια, φαντάζονται ότι το δέντρο «μιλά» και αφηγείται την ιστορία της ζωής του, όσα έχει δει και όσα θα ήθελε να προστατεύσουν οι άνθρωποι. Παρατηρούν τον ξερό κορμό του αιωνόβιου πεύκου της Πέρα Βάσας και συζητούν για τη σημαντικότητα των αιωνόβιων δέντρων ως φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, καθώς φιλοξενούν οργανισμούς, αποθηκεύουν άνθρακα, προσφέρουν σκιά και καταφύγιο και αποτελούν «ζωντανή ιστορία» ενός τόπου.

Ντετέκτιβ του δάσους: Οι ομάδες αναζητούν ανθρώπινες παρεμβάσεις και πιθανούς κινδύνους, όπως σκουπίδια, καταστροφές της βλάστησης, ίχνη φωτιάς και διάβρωσης και συζητούν τις επιπτώσεις τους στο δασικό οικοσύστημα.

Σώζουμε το δάσος: Κάθε ομάδα αναλαμβάνει έναν κίνδυνο για το δάσος και προτείνει τρόπους πρόληψης και προστασίας.

12:00-12:15: Διάλειμμα

12:15-13:00: Ανατροφοδότηση

Δραστηριότητες επέκτασης και ανατροφοδοτικού χαρακτήρα στο πεδίο, με παράλληλη αξιοποίηση των δεδομένων που οι μαθητές/μαθήτριες συγκέντρωσαν κατά τη διεξαγωγή της μελέτης πεδίου. Ενδεικτικές δραστηριότητες είναι οι ακόλουθες:

- Δημιουργία μακέτας του δάσους
- Κατασκευή καταφυγίων των ζώων με φυσικά υλικά
- Δημιουργία έργων τέχνης στο έδαφος με φυσικά υλικά κτλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ/ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Τα φύλλα εργασίας, η γραφική ύλη και τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή του προγράμματος παρέχονται από το Κέντρο.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες:

- Έχουν μαζί τους φαγητό και νερό σε μικρή τσάντα.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια και είναι κατάλληλα ντυμένοι/ντυμένες για εξόρμηση στο πεδίο.
- Έχουν καπελάκι.
- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.

Στο ολοήμερο πρόγραμμα οι μαθητές/μαθήτριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για το σκοπό αυτό μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό, ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.